

VERSLAG **SEPTEMBER 2021 T/M** **FEBRUARI 2022**

Op 10 maart 2022 organiseren we de eerste partnerbijeenkomst van ons project Collectiekennis 2.0 - Fotografie sinds de start van het project op 1 oktober 2020. Dan gaan we vieren dat we op de helft van het project zijn en dat we ondanks corona geen vertraging hebben opgelopen. Graag doen we verslag van de vorderingen van het project sinds het laatste verslag tot september 2021. Hieronder volgt een chronologisch overzicht van de mijlpalen in het project van het afgelopen half jaar.

September

Omdat de aflevering van de sample sets voor veel geadresseerden lang duurde vanwege Covid-19 en andere logistieke problemen, hebben we een filmpje gemaakt van de set om de wachtenden alvast een indruk te geven van het uiteindelijke resultaat.

[> zie website & filmpje](#)

15 september

Werkgroep Registratie

Tweede bijeenkomst van de werkgroep waarin het gaat om de implementatie van de nieuwe termen die zijn voortgekomen uit de werkgroep Terminologie. Hoe gaan we deze inpassen in bestaande museumregistratiesystemen? De deelnemers van de werkgroep hadden voor de bespreking doorgegeven welke software systemen ze gebruikten. Het bleek een groot scala van verschillende systemen te zijn. Daarnaast was gevraagd op welke manier de termen nu werden ingeladen in het systeem. De thesaurus van het Getty Research Instituut, het AAT (Art & Architecture Thesaurus) bleek een 'woordenboek' te zijn dat veel vertrouwen had bij de verschillende collecties. Maar gewoon eigenwijs eigen termen maken in het systeem bleek ook een veel gebruikte strategie.

Het AAT bevat naast de hoofdzakelijk Engelse termen, ook termen die vertaald zijn in verschillende talen, waaronder een aantal Nederlandse termen. Deze Nederlandse termen worden aangeleverd door een Nederlandse redactie, bestaande uit een aantal medewerkers van verschillende erfgoedinstellingen. Daarnaast is er de minder bekende Cultuurhistorische Thesaurus van de RCE.

De gedachte is om een API (Application Programming Interface) te ontwikkelen die de termen in de AAT of de Cultuurhistorische Thesaurus automatisch inlaadt in de verschillende museumregistratiesystemen. Vooral dit *automatisch* inlezen, zorgt bij verschillende werkgroep leden ook voor zorgen. Wat gebeurt er met oude termen? Wat als een term niet klopt? Afgesproken wordt dit te onderzoeken en te bespreken bij de volgende bijeenkomst.

19 september

Vintage Photography beurs

Het fototeam stond met een stand op de Vintage Photography beurs om foto's van bezoekers te identificeren en voorlichting te geven over het bewaren en conserveren van fotowerken. Clara von Waldthausen hield een lezing over dit onderwerp. Bezoekers konden een folder meenemen met richtlijnen voor thuis.
[> zie meer informatie & richtlijnen](#)

20 september - 1 oktober

Fotopraktijkdagen Kunstmuseum Den Haag / Fotomuseum Den Haag

De Fotopraktijkdagen bestaan uit een driedaagse foto-identificatieworkshop in het fotorestauratieatelier van Clara von Waldthausen, gevolgd door tien identificatiedagen in het depot van Kunstmuseum. Naast drie medewerkers van het Kunstmuseum nam een zelfstandig restaurator deel en medewerkers van het Nationaal Archief en het Joods historisch museum. De groep is klein gehouden i.v.m. de coronamaatregelen.

De grote, moderne foto's van het Kunstmuseum hangen op rekken aan een aluminium profiel aan de achterzijde van het werk en hebben geen lijst. De beeldlaag van de foto's is volledig onbeschermd tegen zowel mechanische als chemische schade, bijvoorbeeld krassen of verkleuring. We bespraken voor de verschillende fotografische procedés en afwerkingen de mogelijkheden om ze in het huidige depot zo goed mogelijk te beschermen, bijvoorbeeld door ze te verplaatsen naar een gedeelte van het depot waar het licht niet automatisch aan gaat of de werken een depotlijst te geven die op hun behoefte is afgestemd (een houten baklijst enkel voor opslag).

FOTOGRAFIE ROB BECKER

21 september

Projectleidersoverleg Programma Erfgoed 20e Eeuw

Het project Collectiekennis 2.0-Fotografie is opgenomen in het programma Erfgoed Twintigste Eeuw van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dit driejarige programma loopt van 2021 tot 2024 en omvat nog zeven andere projecten:

1. Plastics (vervolgproject op Collectiekennis 2.0 - Pilot Plastics)
2. Moderne bouwmaterialen en hun toepassing 1940-1990
3. Kleur en architectuur 1940-1980
4. Schilderijoppervlakken van Mondriaan, Appel en Schoonhoven
5. Synthetisch Organische Pigmenten
6. Collectie-interviews. Interviews met kunstenaars, architecten en uitvoerders
7. Collectie-case studies

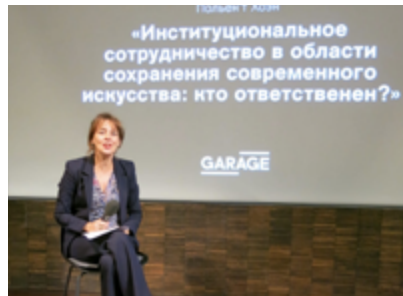
Er vindt regelmatig overleg plaats met alle projectleiders via zoom. Dit was de eerste live bijeenkomst waarin SBMK de stand van zaken on presenteren en de sample set laten zien.

> zie website RCE

29 september

Museum Garage, Moskou

Lezing in Museum Garage in Moskou over samenwerking in de conservering en restauratie van moderne en hedendaagse kunst. Ook het fotografieproject kwam hierbij aan bod. Het lezingenprogramma maakte onderdeel uit van een driedaags project met een workshop identificatie van plastics van twee dagen, gegeven door Van Aubel en Van Rooijen. Zij zijn opgeleid tijdens het project Collectiekennis 2.0 - pilot plastics, de voorganger van het project Fotografie. Garage nodigde acht andere musea uit voor de workshop en voor de lezingen ook universitaire collega's en andere belangstellenden.

1 Oktober

Volgens afspraak is per 1 oktober het tijdelijke, gesubsidieerde dienstverband van een jaar via detacheringsbureau Archeoflex beëindigd voor Kayleigh van der Gulik en Magdalena Pilko. Beiden hebben een SBMK-contract gekregen voor twee jaar om het project af te maken, volgens planning.

13 oktober

Werkgroep Registratie

Derde bijeenkomst van de werkgroep registratie. Acher de schermen is er contact geweest met Sjors de Valk, die voor Netwerk Digitaal Erfgoed | NDE werkt aan het project [Termennetwerk](#). Termennetwerk is een zoekmachine die verschillende thesauri ontsluit, waaronder de AAT en de Cultuurhistorische Thesaurus van de RCE. Er is binnen het project een API geschreven en er is contact met de verschillende collectie registratiesystemen leveranciers. Het NDE wil graag dat de leveranciers de API 'inlezen' zodat elke collectie dezelfde termen gebruikt en dat de data van verschillende collecties verbonden zijn (open linked data). Helaas kon Sjors de Valk niet aanwezig zijn.

Besloten werd om een vierde bijeenkomst te organiseren zodat hij vragen kon beantwoorden.

26 oktober

[Projectleidersoverleg Programma Erfgoed 20e Eeuw.](#)

Zie 21 september, nu weer via zoom.

November

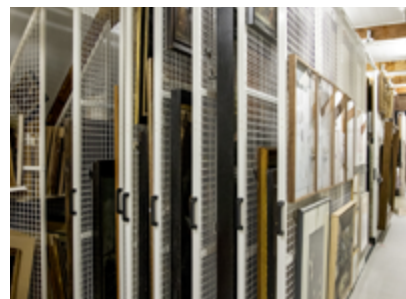
[Publicatie artikel](#)

Artikel over het project in het Tijdschrift Fotografisch Geheugen van het Nederlands Fotogenootschap met het thema 'Materie': Hoe behouden we moderne en hedendaagse fotowerken voor de toekomst? Project Collectiekennis 2.0 - Fotografie biedt musea de helpende hand
[> artikel \(pdf\)](#)

8 - 19 november

[Fotopraktijkdagen Frans Hals Museum | De Hallen](#)

Naast twee medewerkers van het Frans Hals Museum | De Hallen namen twee zelfstandig restauratoren deel en medewerkers van het Nationaal Archief, Amsterdam Museum, Magazine Fotografisch Geheugen, Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen. Een bijzonder voorbeeld uit de collectie is

FOTOGRAFIE ROB BECKER

een ingelijste foto, die werd afgedekt met een verduisterend gordijn. De foto verbeeldde een vele malen vergroot sneeuwvlokje. Samen met de workshopdeelnemers is gediscussieerd over de functie van het gordijn. We kwamen tot de conclusie dat de foto gemaakt is met een veelvoorkomend procedé (Ontwikkelgelatinezuilverdruk | OGZ), maar op een hele bijzondere manier verwerkt is: het is een gestabiliseerde foto. Dit betekent dat de ongebruikte lichtgevoelige materialen niet uit de foto gewassen zijn na ontwikkeling, waardoor deze gevoelig blijft voor licht. Bij elke blootstelling aan het licht wordt het beeld donkerder. Uiteindelijk wordt het hele fotopapier zwart en is het beeld verloren.

19 november

Nieuwsbrief en filmpje Het Nieuwe Instituut

Het Nieuwe Instituut neemt deel aan het project Collectiekennis 2.0 - Fotografie in het kader van hun zesjarige project Architectuur Dichterbij. Doel is een optimale registratie en conservering van de fotocollectie.

> zie video (vimeo)

29 november

Werkgroep registratie

Vierde bijeenkomst van de werkgroep waarin het gaat om de implementatie van de nieuwe termen die zijn voortgekomen uit de werkgroep Terminologie.

Sjors de Valk geeft een presentatie. Hij legt uit wat Open Linked Data is en hoe het Termennetwerk in elkaar zit. Er blijkt reeds nauw contact te zijn met verschillende collectie registratie systemen. Hij heeft reeds van twee systemen de toezegging dat ze software zullen gaan schrijven om de API van Termennetwerk in te lezen. Hij beantwoordt tevens de vragen van de werkgroepleden en haalt zorgen weg.

De werkgroep besluit, dat de Nederlandse termen volgens de richtlijnen van AAT worden verzameld. Dit verzamel document / 'excelsheet' wordt dan overhandigd aan de Nederlandse redactie van het AAT voor verdere vervolg. Daarnaast zullen de termen worden toegevoegd aan de Cultuurhistorische Thesaurus om de Nederlandse termen te borgen. Collecties kunnen door de API van Termennetwerk zelf besluiten welke thesaurus ze 'inlezen'.

December

Publicatie artikel

Na de Italiaanse conferentie *Colour Photography and Film: sharing knowledge of analysis, preservation, conservation, migration of analogue and digital materials*, zijn post prints gepubliceerd. De bijdrage van het fototeam luidt: "Towards a Standardised Terminology for Photographic Materials in The Netherlands."

> artikel (pdf)

6 December

Eerste (digitale) bijeenkomst werkgroep Acquisitie Fotografie.

Doel van deze werkgroep is het opstellen van een checklist die alle betrokkenen kunnen gebruiken bij de aankoop van een foto. In de groep zitten vertegenwoordigers van Huis Marseille, Nederlands Fotomuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam Museum, Nationaal Museum van Wereldculturen, Eye Film Instituut, UvA en Fotomuseum Den Haag.

Tijdens deze eerste bijeenkomst is geïnventariseerd hoe de acquisitieprocedures van de deelnemende instellingen er op dit moment uitzien: wie wordt (wanneer) betrokken, welke verschillende fases worden onderscheiden, is de procedure vastgelegd binnen de instelling en wordt er materiaal-technische en conserveringsinformatie verzameld voor acquisitie van een foto?

31 Januari

Werkgroep Acquisitie Fotografie

Tijdens de tweede bijeenkomst is besproken welke stappen en informatie goed werken binnen een acquisitieproces, welke richtlijnen en formulieren hiervoor al bestaan en gebundeld kunnen worden en welke informatie een toevoeging kan zijn. De werkgroep heeft geconstateerd dat op het gebied van copyright, materiaaltechnische aspecten van een foto en acute en toekomstige conserveringsvereisten (en kosten) veel verbeterd kan worden aan de informatievoorziening tijdens de acquisitie van foto's.

Februari

In de afgelopen drie maanden is hard gewerkt aan de ontwikkeling van het digitale platform en de foto identificatie tool op basis van de resultaten van de werkgroepen terminologie en registratie en de ervaringen die opgedaan zijn tijdens de eerste serie fotopraktijkdagen in vier verschillende collecties. Het is de bedoeling om een eerste testversies voor te leggen aan de deelnemers van het project tijdens de partnerbijeenkomst op 10 maart.

Daarnaast is de lijst met zogenaamde iconische werken bijna compleet; de voorbeeldwerken die het fototeam heeft gekozen uit de collecties van de dertien projectpartners, die representatief zijn voor een specifieke problematiek die in de tool opgenomen wordt.

Daarnaast zijn verschillende onderzoeken gestart door het fototeam in samenwerking met studenten Conservering en restauratie aan de UvA:

- een vragenlijst over preventieve conservering is verstuurd naar fotorestoreurders die met museumcollecties werken. Welke informatie is bekend? Wat missen ze? Deze informatie is behulpzaam bij het samenstellen van de informatiebladen in de tool. De survey is door het fototeam verstuurd naar o.a. MOMA, SF MOMA, M+, Rijksmuseum, NL Fotomuseum.
- Onderzoek naar glasdegradatie
- Onderzoek naar schimmel op foto's
- Onderzoek naar hanteringsrichtlijnen voor grote formaten fotowerken
- Restauratieonderzoek naar retouches op chromogene foto's.